

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2011-2012

1er MARS 2012

Proposition de loi modifiant la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, afin d'instaurer une surveillance électronique

(Déposée par Mme Christine Defraigne)

DÉVELOPPEMENTS

En 2010, 10 536 personnes ont été incarcérées par jour dans les trente-et-un établissements pénitentiaires que compte la Belgique. Ce qui représente un taux de surpopulation pénitentiaire de 17,7 %. La Belgique compte actuellement plus de 11 000 détenus, et ce alors que les prisons ne comptent officiellement que 9 179 places.

En dix ans, la population carcérale de notre pays n'a cessé d'augmenter. On compte aujourd'hui un tiers de détenus en plus qu'en 2000.

Les causes de la surpopulation carcérale sont à rechercher, d'une part, dans le renforcement de la sévérité pénale (augmentation du recours à la détention préventive, allongement et cumul des peines prononcées et diminution du recours à la libération conditionnelle) et d'autre part, dans le fait que certaines catégories de détenus n'ont pas leur place en prison : toxicomanes, sans-papiers et personnes souffrant de problèmes psychiatriques.

En réponse à une question parlementaire posée au Sénat le 2 avril 2009, le ministre de la Justice Stefaan De Clerck, affirmait lui-même : « Qu'il convient de réfléchir à la proportion entre le pourcentage de détenus en détention préventive, qui est de 40 %, et le pourcentage de détenus ayant été condamnés, qui est de 60 %. Avec de tels chiffres, la Belgique est en quelque sorte le champion européen de la détention préventive. Il faut trouver une solution afin que les magistrats puissent avoir moins souvent recours à la détention préventive. »

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2011-2012

1 MAART 2012

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 20 juli 1990, betreffende de voorlopige hechtenis met het oog op de invoering van het elektronisch toezicht

(Ingediend door mevrouw Christine Defraigne)

TOELICHTING

In 2010, zaten er dagelijks 10 536 personen gevangen in de eenendertig penitentiaire instellingen die België telt. Dit komt neer op een overbevolkingsgraad in de gevangenissen van 17,7 %. België telt op dit moment meer dan 11 000 gedetineerden terwijl er in de gevangenissen officieel slechts 9 179 plaatsen beschikbaar zijn.

In tien jaar tijd is de gevangenispopulatie in ons land steeds maar blijven aangroeien. Het aantal gedetineerden ligt nu eenderde hoger dan in 2000.

De overbevolking in de gevangenissen is te wijten aan een strengere strafmaat (er wordt meer gebruik gemaakt van de voorlopige hechtenis, straffen worden langer uitgezet en bij elkaar opgeteld, er wordt minder vaak gebruik gemaakt van de voorwaardelijke invrijheidstelling) en ook aan het feit dat bepaalde groepen van gevangenen eigenlijk niet in de gevangenis thuisoren : drugsverslaafden, illegalen en mensen met psychiatrische problemen.

Minister van Justitie Stefaan De Clerck gaf na een vraag in de Senaat op 2 april 2009 zelf toe : « Ook de verhouding tussen het aantal mensen in voorlopige hechtenis en het aantal veroordeelde gedetineerden stemt tot nadenken. Met een verhouding 40/60 is België de Europese kampioen inzake voorlopige hechtenis. We moeten er iets op vinden dat magistraten minder snel hun toevlucht nemen tot voorlopige hechtenis. »

C'est la raison pour laquelle l'auteure de la présente proposition de loi vise à instaurer la surveillance électronique comme alternative à la privation de liberté classique dans le cadre de la détention préventive.

La surveillance électronique est actuellement appliquée en Belgique en tant que modalité d'exécution d'une peine privative de liberté.

Moyennant le respect d'un plan défini avec l'autorité compétente et contrôlé par le biais des moyens électroniques, l'inculpé pourra subir toute ou une partie de sa détention préventive à l'extérieur d'un établissement pénitentiaire.

S'il est décidé d'accorder la modalité, l'inculpé devra respecter un emploi du temps qui se compose d'une ou plusieurs périodes détaillées. Cela comprend le temps passé à la maison, au travail et/ou formation (professionnelle), pour des activités psychosociales, pour les loisirs à l'extérieur.

Le système du bracelet électronique permet de savoir où se trouve l'inculpé de manière continue et très précise grâce à la technique du GPS.

La liberté d'aller et venir de la personne inculpée est contrôlée de façon quotidienne par le Centre national de surveillance électronique (CNSE). Ainsi, en cas de non-respect des obligations fixées (déplacements limités par exemple) ou d'enlèvement du dispositif mis en place, le CNSE est aussitôt alerté.

Le système du bracelet électronique évite que la personne inculpée ne passe par la prison, ce qui est doublement bénéfique. D'une part, l'inculpé ne risque pas les mauvaises rencontres inévitables dans un milieu qui peut devenir alors criminogène. D'autre part, les victimes pourront plus facilement être indemnisées puisque l'inculpé pourrait poursuivre ses activités professionnelles sans interruption.

La surveillance électronique permet enfin à la personne inculpée de subir (une partie de) sa détention préventive dans son environnement familial, ce qui lui permet de maintenir ses contacts familiaux, sociaux et économiques.

L'auteure de la présente proposition de loi estime dès lors que l'instauration de la surveillance électronique comme alternative à la peine privative de liberté dans le cadre de la détention préventive est opportune car elle permet de conserver une dimension humaine, et de répondre de façon positive aux problèmes de surpopulation carcérale. En effet, le recours à cette peine contribuera à la diminution de la surpopulation

De indiener van dit wetsvoorstel wil dus graag dat de klassieke vrijheidsbeneming in het kader van de voorlopige hechtenis, wordt vervangen door het elektronisch toezicht.

Momenteel wordt het elektronisch toezicht in België enkel gebruikt als optie bij de strafuitvoering van een vrijheidsbenemende straf.

Als er een plan wordt gevuld dat samen met de bevoegde autoriteit werd vastgelegd en dat wordt gecontroleerd door middel van elektronisch toezicht, zal de verdachte de voorhechtenis volledig of gedeeltelijk kunnen doorbrengen buiten de penitentiaire instelling.

Als er besloten wordt gebruik te maken van deze optie, moet de verdachte een tijdsindeling volgen die is samengesteld uit één of meer gedetailleerd beschreven periodes. Daarbij zijn inbegrepen de tijd die thuis wordt doorgebracht, het werk of de (beroeps)opleiding, psychosociale activiteiten, en vrijetijdsbesteding buitenhuis.

Door het systeem met de elektronische enkelband kan men voortdurend nagaan waar de verdachte zich bevindt op een zeer precieze manier, omdat het gebaseerd is op de GPS-techniek.

De vrijheid die de verdachte heeft om te gaan waar hij wil, wordt dagelijks gecontroleerd door het Nationaal Centrum voor elektronisch toezicht (NCET). Wanneer de opgelegde verplichtingen niet worden nagekomen (beperkte verplaatsingen bijvoorbeeld), of wanneer het toestel wordt verwijderd, is het NCET onmiddellijk op de hoogte.

Met het systeem van de elektronische enkelband voorkomt men dat de verdachte naar de gevangenis moet, wat een dubbel voordeel heeft. Om te beginnen heeft de verdachte geen kwalijske ontmoetingen, wat onvermijdelijk is in een omgeving die hem dan ook tot meer misdaden zou kunnen aanzetten. Daarnaast kunnen de slachtoffers beter schadeloos worden gesteld, aangezien de verdachte zijn professionele bezigheden zonder onderbreking kan voortzetten.

Het elektronisch toezicht biedt de verdachte bovendien de mogelijkheid om (een deel van) de voorlopige hechtenis door te brengen in zijn gewone omgeving, wat hem ook in staat stelt zijn familiale, sociale en economische contacten te onderhouden.

De indienster van dit voorstel vindt dan ook dat het invoeren van elektronisch toezicht als alternatief voor de vrijheidsbeneming in het kader van de voorlopige hechtenis een goed idee is, aangezien men zo een menselijke dimensie kan laten meetellen en er op een positieve manier rekening wordt gehouden met de overbevolking in de gevangenissen. Bovendien zal met deze straf de overbevolking in de gevangenissen

carcérale et à la diminution des coûts liés à l'incarcération.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Articles 2 à 4

Des modifications sont apportées par le biais de ces articles à la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive.

Lors de la délivrance du mandat d'arrêt par le juge d'instruction, en cas d'absolue nécessité pour la sécurité publique seulement, et si le fait est de nature à entraîner pour l'inculpé un emprisonnement correctionnel principal d'un an ou une peine plus grave, ce dernier dispose désormais de la faculté de décider de la mesure privative de liberté qu'il entend mettre en œuvre.

Soit il décide de placer la personne inculpée en maison d'arrêt, soit de la placer sous surveillance électronique.

Il est également prévu que désormais lorsque le juge d'instruction ordonne une mise sous surveillance électronique, le Centre national de surveillance électronique est compétent pour veiller à la bonne exécution de cette surveillance.

Article 5

Si la chambre du conseil décide qu'il y a lieu de maintenir la détention préventive, elle doit également désormais préciser si l'inculpé est placé en maison d'arrêt ou s'il est placé sous surveillance électronique.

Christine DEFRAIGNE.

*
* *

worden teruggedrongen en zullen de kosten lager liggen dan bij opsluiting in de gevangenis.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Artikelen 2 tot en met 4

Deze artikelen brengen wijzigingen aan in de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis.

Wanneer de onderzoeksrechter een aanhoudingsbevel uitvaardigt — slechts in geval van volstrekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid en indien het feit voor de verdachte een correctionele hoofdgevangenisstraf van een jaar of een zwaardere straf tot gevolg kan hebben, kan hij voortaan kiezen welke vrijheidsbenemende maatregel hij wil opleggen

Hij kan beslissen de verdachte onder te brengen in een huis van arrest, of hem onder elektronisch toezicht plaatsen.

Ook wordt bepaald dat, wanneer de onderzoeksrechter elektronisch toezicht vraagt, het NCET bevoegd is voor de correcte uitvoering van dat toezicht.

Artikel 5

Als de raadkamer beslist dat er redenen zijn om de voorlopige hechtenis te handhaven, moet zij daarbij ook verduidelijken of zij de verdachte wil onderbrengen in een huis van arrest, of hem onder elektronisch toezicht wil plaatsen.

*
* *

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Dans l'article 16, § 1er, du chapitre III, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, est ajouté un nouvel alinéa rédigé comme suit :

« Lorsque le juge d'instruction décerne le mandat d'arrêt, il est tenu de préciser si la peine privative de liberté doit être mise en œuvre par le biais du système de la surveillance électronique ou si celle-ci doit être purgée dans une maison d'arrêt. »

Art. 3

À l'article 19 de la même loi, les modifications suivantes sont apportées :

A) Au § 3, 1er alinéa, les mots «ou placé sous surveillance électronique» sont ajoutés après les mots «dans la maison d'arrêt du lieu où se fait l'instruction»;

B) Au § 3, 2e alinéa, les mots «ou placé sous surveillance électronique» sont ajoutés après les mots «il restera en la maison d'arrêt de l'arrondissement dans lequel il aura été trouvé,»;

C) Au § 5, les mots «ou placé sous surveillance électronique» sont ajoutés après les mots «dans la maison d'arrêt indiquée par le mandat»;

D) Au § 6, 1er alinéa, les mots «ou au Centre national de surveillance électronique» sont ajoutés après les mots «qui lui en donne décharge».

Art. 4

À l'article 21 de la même loi, les modifications suivantes sont apportées :

A) Au § 1er, 2e alinéa, les mots «ou la surveillance électronique» sont ajoutés après les mots «décide si il y a lieu de maintenir la détention préventive»;

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 16, § 1, van Hoofdstuk III van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende :

« Wanneer de onderzoeksrechter het bevel tot aanhouding verleent, dient hij te verduidelijken of de vrijheidsbenemende straf dient te worden uitgevoerd door middel van elektronisch toezicht dan wel dient te worden uitgezeten in een huis van arrest. »

Art. 3

In artikel 19 van dezelfde wet, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

A) In § 3, eerste lid, worden na de woorden «zal worden overgebracht naar het huis van arrest van de plaats waar het onderzoek gedaan wordt», de woorden «of dat hij onder elektronisch toezicht wordt geplaatst» toegevoegd;

B) In § 3, tweede lid, worden tussen de woorden «dan blijft hij in het huis van arrest van het arrondissement waar hij gevonden is» en de woorden «totdat de raadkamer beschikt heeft», de woorden «of blijft hij onder elektronisch toezicht geplaatst» ingevoegd;

C) In § 5, worden na de woorden «naar het in het bevel aangewezen huis van arrest gebracht», de woorden «of onder elektronisch toezicht geplaatst» toegevoegd;

D) In § 6, eerste lid, worden na de woorden «die hem daarvan ontlasting geeft», de woorden «, of aan het Nationaal Centrum voor elektronisch toezicht» toegevoegd.

Art. 4

In artikel 21 van dezelfde wet, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

A) In § 1, tweede lid, worden tussen de woorden «of de voorlopige hechtenis» en de woorden «gehandhaafd moet blijven», de woorden «of het elektronisch toezicht» ingevoegd;

B) Au § 5, les mots «ou la mise sous surveillance électronique» sont ajoutés entre les mots «que la détention préventive» et «doit être maintenue»;

C) Au § 6, les mots «ou de la surveillance électronique» sont ajoutés entre les mots «L'ordonnance de maintien en détention» et «est valable pour un mois».

Art. 5

À l'article 22 de la même loi, les modifications suivantes sont apportées :

A) À l'alinéa 1er, les mots «ou à la surveillance électronique» sont ajoutés entre les mots «mis fin à la détention préventive» et «et que l'instruction n'est pas close»;

B) À l'alinéa 1er, les mots «ou de la surveillance électronique» sont ajoutés après les mots «sur le maintien de la détention»;

C) À l'alinéa 2, les mots «ou de la surveillance électronique» sont ajoutés après les mots «l'ordonnance de maintien de la détention».

D) À l'alinéa 2, les mots «ou en surveillance électronique» sont ajoutés après les mots «de maintien en détention préventive» et «est valable pour trois mois»;

E) À l'alinéa 7, les mots «ou la surveillance électronique» sont ajoutés entre les mots «que la détention» et «doit être maintenue».

27 septembre 2011.

Christine DEFRAIGNE.

B) In § 5, worden tussen de woorden «dat de voorlopige hechtenis» en de woorden «moet worden gehandhaafd», de woorden «of het elektronisch toezicht» ingevoegd;

C) In § 6, worden tussen de woorden «tot handhaving van de hechtenis» en de woorden «is één maand geldig», de woorden «of van het elektronisch toezicht» ingevoegd.

Art. 5

In artikel 22 van dezelfde wet, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

A) In het eerste lid, worden tussen de woorden «aan de voorlopige hechtenis» en de woorden «geen einde wordt gemaakt», de woorden «of het elektronisch toezicht» ingevoegd;

B) In het eerste lid, worden na de woorden «van de voorlopige hechtenis» de woorden «of van het elektronisch toezicht» toegevoegd;

C) In het tweede lid, worden na de woorden «over het handhaven van de voorlopige hechtenis», de woorden «of van het elektronisch toezicht» toegevoegd.

D) In het tweede lid, worden tussen de woorden «handhaving van de voorlopige hechtenis» en de woorden «geldig voor drie maanden», de woorden «of van het elektronisch toezicht» ingevoegd;

E) In het zevende lid, worden tussen de woorden «dat de voorlopige hechtenis» en de woorden «moet worden gehandhaafd», de woorden «of het elektronisch toezicht» ingevoegd.

27 september 2011.